

כד:

אין צדין פרק שלישי ביצה

עין משפט
גר מצוה

בא מיה פ"ב מ"א י"ט
הלכה ח ט"ז ע"ה
כ"ה מ"א פ"ב מ"א י"ט
הלכה י ס"ג מ"א פ"ב
ע"ה ט"ז ע"ה
פ"ה א"ה ו"ה ע"ה
פ"ה א"ה ו"ה ע"ה

רבינו חננאל

מאי מותרין דקתני
במיתותין רב אמר מותרין
לכבול ולעולם אל ימנע
אדם את עצמו מבית
המדרש אפילו שעה אחת
דאנא ולי הויה יתבי
כי אמר ר' מנחם
הר"ה ובפסוק הדר
בית ואמר מותרין לכבול
אנא דהויה בבי מדרשא
שמעתי והר"ה (ב"ב)
לוי לא היה תמן ולא
שמע מינה ולא הדר
בית. ואמר מותרין למאן
דאמר מותרין באכילה
סמא דמנא. ג' שהביא
דורון לישאל אפילו דין
הפולמין ופירות בני יומן
מוותרין ואי אמרת מותרין
לאכילה בני יומן מי
שרו באכילה. ולשמך כדי
בני יומן בטלול מי שרו
אלא הכא בכוורי דאריס
כלומר כגון שנתן בדבש
וביוצא בהן. ופירי דכבשי
בירקא. ואמאי קרי להו
בני יומן. דאיתן כעין בני
יומן. אמר רב פסא הלכתא
ג' שהביא דורון לישאל.
אם יש מאותו [המין]
במחזור לקרקע. אפילו
בערב אסורים לאכול מהן
עד שישא כבד שיעשו.
ואם אין כבדו במחזור
לקרקע. הבאים בתוך
התחום מותרין. ויחזק
לחזום אסורין. ויבאר
בשביל ישראל זה סותר
לאכול אותו ישראל אחר.

אלא בכוורי דאריס וכו'. דודאי נגדו מערב י"ט וקרי ליה בני
יומן כך פרש"י ולא הויה דפשיטא דמותרין לטלטל ואחא
כדברי הכל ומשמע דלא אחא אלא כרבן גמליאל דמתיר ספק מוכן
לכן נראה לי דאין ודאי שהוא מערב י"ט אלא ספק והשאל אחא
כרבן גמליאל דמתיר ספק מוכן:
ולערב אסורין בכדי שיעשו.
פרש"י כדי שיעור
לקיטתן שלא יהיה ממלכת י"ט
ולערב ראשון קאמר דממה נפשך הן
מוותרין אם היה (א) מול הרי היום
ללקטו ואם היה היום קדש הרי הלילה
הוא מול ובשני ימים טובים של גלויות
מיידי והביא ראיה מבינה דלעיל (דף
ד: וסו) שגולדה בזה מותרת בזה
ומההוא טביא דלחזק ביום ראשון
ואכלו אותו ביום שני בעירובין (דף
לט: וסו) כן פרש"י ורבינו יצחק הלוי
והגאונים אסורין עד מולאי (ו) ליל
יום טוב שני ומפרש בכדי שיעשו
לילה הראויה לעשיה ומיהו כנשונת
רבינו גרשום מאור הגולה מלאחי
כמומי וגם רבינו קלונימוס איש רומי
בקי ככל הש"ס שלא לי כתב מעיר
גרמיה"ל ממותי והקשה הר"י לפרש"י
דפירש לכן בעינן כדי שיעשו כדי
שלא יהיה ממלכת יום טוב א"כ
המבשל בשבת בשוגג דאחא יאכל
הא נהנה ממלכת שבת אלא ודאי
אין זה הטעם אלא הטעם שמה יאמר
לנכרי לך ולקט ומהו הטעם אסורים
עד מולאי י"ט האחרון בכדי שיעשו
דאי אמרת דמותרין במולאי יום טוב
ראשון חיישין שמה יאמר לנכרי ב"ט
ראשון לך והביא כדי לאכול מהן
בשני ואם כן ע"כ לילה הראויה
לעשיה קאמר ומה שהביא רש"י ראיה
[מבינה וכו'] יש לדחות אותה דהתם
נולדה מאלה מן השמים וגם ראיה
שהביא מההוא טביא דעירובין (דף
לט: וסו) יש לומר דמיידי שהיו
המזלות פרוקות מע"ט ומולאי
נגדו וכלל הכי הוא דדבר הכא
מלאי או דבר מוקצה הכא בידים
שהביא נכרי בשביל עצמו או בשביל
נכרי אחר ודמיו לישאל ב"ט ראשון
מותר בשני אכל אם הביאו בשביל
ישראל מן המחזור אסור עד מולאי
יום טוב שני בכדי שיעשו ואם לאו

שוחטין מן הנגריין. שוחטין חיות מן כיכרים לפי שגולדים ועומדים.
ועל שם שטשין שם ניגרי מיה וחרטין לשמות החיות שם קרי להו
נגרים: אבל לא מן הפרשות. מלא מיה במזלדמו ספק נגד היום
ספק נגד מאתמול: בא מע"ט. למקום שהיו פרוסים והן באורן
מיל או חצי מיל וכשהיה נשלת ברבא
אחד מתוך שמתפרקת ומתנתקת
לאלה המזלות מתקלקלת כולן וראשו
השני נתק ממוקס שנתקע וסומן
הוא לו שיש חיה ברבא האחר:
נפקלקלו ביום טוב. ע"כ הכי משמע
שודאי מתקלקלו צ"ט ויגון שדקן
משמשה ולא היו מקולקלין ועכשיו
מקולקלין ולהכי פריך הא גופה קשיא:
ה"ג טעמא דבא ומלאן הא ספק אסור
הכי קאמר כו'. וכוילה חדא מילתא
היא בא ומלאן שנתקלקלו מערב יום
טוב בידוע שמעבר יום טוב נגדו
ואם יש לחוש ולומר שנתקלקלו ביום
טוב כגון שלא בא ומלאן מאתמול
מקולקלין הרי כן כאלו ידוע שביום
טוב נגדו: הלכך כר' שמעון. להמר
ספק מוכן אסור והכיבא דבא ומלאן
מקולקלין מאתמול יש לסמוך דנגדו
מבדול יום: לקבל. בטלול דכולי
האי לא אחרור כספק מוכן דלחזרו
שטלטלו אכל באכילה לא שריהו רבן
גמליאל: ולוי אחר מותרין באכילה.
קאמר רבן גמליאל. ולא דקביא לרב
ולוי כותיה אלא מלתיה הוא דמפרשי:
מסולמים. לחיס אחי"ל בלע"ז:
מוותרין. והא על כרחך רבן גמליאל
הוא דמיקל: שפיר. ואע"ג דלאו ספק
הוא אלא ודאי מוקצה איכא למימר
דמתיר בטלול. ולקמן פריך עלה
פירות בני יומן בטלול מי שרי נבי
דמיקל רבן גמליאל כספק מוכן ודאי
שאינו מוכן מי מיקל: אלא ככוורי
דאדמי. אדמויס שלא נס ליתן
ואדמוית שחתה לחייהן שדוקין
אותן שם: ופירי דכבשי ידכר.
כשלקטום טמוס מד בירק שלא יכרם
לחלותן. כבשי טמוסין כמו רישא
בכבשא (תולד דף כג:). והכי ודאי
מוכן ניהו דניכרין מע"ט הן
ואשמעינן דלע"ג דמנו לנני יומן לא
חיישין למראית העין. ורבותי פירשו
כוורי דאדמי מנותחין הן כמו אדמיי
אדמויה (ע"ז דף לז:). וקשיא לי

א"כ מאי למימרא: אם יש מאותו המין במחזור אסורין. משום
מוקצה ואפילו לרבי שמעון יש מוקצה בגרונגרות ולמוקס ומחזור
בגרונגרות ולמוקס דמי מדלא לקטן מאתמול אקניניהו מדעתיה ולא
תחלוך במחזור בין שלו בין של נכרי: ולערב אסורין בכדי שיעשו.
כדי שלא יהנה ממלכת י"ט. והא דקאמר ולערב אסורים בכדי
שיעשו הא לאחר כן מותרים אפילו לערב ראשון נמי אע"ג דליל
י"ט שני הוא ממתינ בכדי שיעשו ומותרין ממה נפשך אם הלילה
חול הוא הרי המתינ בכדי שיעשו ואם קדש הוא נמצא שנקטו
בחול כן דעמי נטוה יש לי ראיות הרבה מההוא דר טביא דעירובין
(דף לט: וסו) ומבינה שגולדה בזה שמותרת בזה (לעיל דף ד:). אלא האחר
חול הוא ומהא נפשך מותר. ולא ויתבי לשאל את פ' רבי יעקב
בדבר זה כי היו נוהגים בו היתר במקומות והיה לי דבר פשוט
ולאחר פטירתו של רבי שמעון את רבי יצחק הלוי שהוא אסור
עד ליל מולאי י"ט שני וכל אנשי עירו כמומי וגם הלכות גדולות
אוסרים כן ודמיו לפניו ולא הועיל לי הדבר וכל טעמו אינו
אלא מדנקט בכדי שיעשו בלילה הראויה לעשיה קאמר ואני
אומר לר' להמתין בכדי שיעשו משום שמה היום היה
קדש והלילה חול ומדע מדלא קאמר לערב של שני אסורים
בכדי שיעשו ולערב הראשון קאמר ובתשונת רבי גרשום
מאורי הגולה מלאחי כמותי גס עתה בא אלי מכתב מגרמיה"ל
שכא לשם אדם גדול זקן ויושב בישיבה מן רומא ושמו
ר' קלונימוס ובקי בכל הש"ס והורה כן ונחלק עליהן:
חזין

שאלו צדין במחזור חול לתחום אסורין מותרין וכו'
פירש שאין צדין במחזור הכא מחזן לתחום לא בעינן כדי שיעשו
דלא החמירו אלא בדבר שנעשה בו מלכתא דה"ג הקילו שמותר
לישראל אחר אפילו בו ביום וקשה לרבי יהודה דאמרין בפרק
שואל (שנה דף קנא: וסו) הביאו חלילים למת מחזן לתחום
לא יספוד הא עד מולאי י"ט ויטעם התם ככדי
שיעשו ויש לומר דשאינו תפס דאיושא טפי מילתא דהכל יודעין
שהוצאו בשביל ואיכא לתגור טפי ויש חלוק בין מת לדברים אחרים
כדאמר התם עשה קבר לאביו ב"ט לא יקבור בו עולמית אע"ג
דבגרים אחרים מותרים בכדי שיעשו אחר שבת או אחר י"ט
ואומר הר"ר שמואל מאייר"א דספק חול לתחום מותר והביא ראיה
מעירובין (דף מה:). גבי מיה צביא מבינע בלע"ז וכו' וקאמר
דחיו ספק אם בלא חול לתחום וספיא דבדייתא לקולא ורבי יהודה
היה אסור במחזור ובגידה אפי' לא הביאו בשביל ישראל רק בשביל
או בשביל נכרי אחר ולא משמע כן גבי מרחצת בשבת דשרי (שנה
דף קנב:). והואל ואיכא נכרים בעיר ואין סגרא חלקן בין דבר אכילה
לדבר אחר ואומר הר"ר ד"ט שחל להיות בזה בשבת ובע"ש או
בא בשבת ובי' בשבת הכא ביום ראשון שרי ליום שלישי ולא בעינן
הראויה לעשיה דשני ימים קודם לא שייך שמה יאמר לנכרי ויש
להתיר בדבר (ו) וכדי שיעשו דאמר לפי' המוס' כדי שיתלשו ויבאו
ממקום שזד אותם גס יש לספק אם הביא קופה מלאה פירות
אם לר' להמתין כדי שילקטו באדם אחד או בכמה בני אדם:
הכא

מסורת הש"ס

(א) ותיספחא פ"ג (ב) שבת
פ"ג (ג) אלא לערב
הראשון פ"ג (ד) (לעיל ח:).
(ה) עין רש"י (ו) וספק
דכריס להלן פ"ג:
(ז) גליון ועי' מהר"ם.

הנהגות רב"ח

(א) היום ד"ה ולערב כו'
אם היה היום מול הרי
בחול נלקטו ואם היה היום
קדש: (ב) בא"ד והגאונים
אסורין עד מולאי י"ט שני
כ"ל ויתב' לל נתחק:

לעזר רש"י

אמ"י [משטיר"א].
לחיס. טרייס. גרמיי"ש
(ג) בא"ד והגאונים
אסורין עד מולאי י"ט שני
במערב דוכריס.

